

Sertifiserings av hestesenter

Hørings svar fra Rådet for Drammensregionen ved prosjektet Hest som næring
Prosjektleder Gry Løberg

Vi er meget glade for at organisasjonene har tatt initiativ til å utarbeide en sertifiseringsordning for hestesenter. Vi vil her komme med våre kommentarer til ordningen. Sertifiseringsordningen har blitt sendt ut til et knippe hestesentre i Drammensregionen og disse har bidratt med sine synspunkter.

Slik vi ser det er bransjen selv bekymret for det inntrykket de har av at en rekke staller ikke driver regnskapsføring/kreativ regnskapsføring eller er registrert som foretak. De er også bekymret for at en rekke staller ikke retter seg etter diverse regler som er kostbare å overholde. Dette er konkurransevridende og gjør det økonomiske grunnlaget vanskelig for de seriøse stallene. Dette genererer også et svart marked rundt de useriøse aktørene, som igjen er ødeleggende for bransjens rykte. Det hadde vært fint om sertifiseringsordningen presiserte litt mer omkring dette med økonomi, regnskapsføring og regelverk.

Andre utfordringer som utenforstående legger merke til er forhold ved dyrevelferd, gjødselhåndtering, kvalitet på undervisning som gis og negativ oppfatning av ryttere ute på tur.

Generelt.

Generelt bør det være et krav om at hestesenteret følger en relevante lover, forskrifter og retningslinjer.

Sertifiseringsordningen bør ta utgangspunkt i disse og ha ambisjoner om å legge seg over disse der det er relevant.

Det henvises flere steder til boken "*Sikker og god hestep praksis*". Ettersom vi ikke har denne boken, har det generelt vært vanskelig å kommentere alt. Det hadde vært fint om høringen var lagt ut på en slik måte at vi også hadde tilgang til innholdet i boken.

Vi har heller ikke tilgang til "*hesteb ransjens verdigrunnlag*" og det er derfor vanskelig også å kommentere i forhold til denne som det henvises til i kapittel 3.6.

Det er viktig at kunden får kjennskap til sertifiseringsordningen når den er helt klar, ellers har den ingen verdi. Hva slags planer foreligger mht markedsføring? Hvem har ansvaret for markedsføring av ordningen ovenfor forbruker?

Bransjestandard, sertifisering eller kvalitetssikring. Alle tre uttrykkene brukes og de er delvis synonyme. Det forelagte er en sertifiseringsordning eller en bransjestandard, mens det er Hesteb ransjens Kvalitetssikring som sertifiserer. I landbruket kaller de det Kvalitetssikring, forkortet KSL, om ordningen. Kunne med fordel brukt ord som det var lettere å forstå innholdet i, skille de lettere fra hverandre, eller definere ordene i en oversikt.

En stalleier i gruppen vår kjenner til en rekke staller i et område og tror at kun en av 8 staller vil kunne oppfylle kravene i sertifiseringsordningen. Det kommenteres også at forslaget er meget detaljorientert innenfor områder som svært mange staller vil ha problemer med å innfri.

Det foreslås en overgangsordning. Forslaget er at man derfor starter med en liste over krav som gjør at de fleste "seriøse" blir med på ordningen. Det må samtidig informeres om at nye krav gradvis vil bli innfaset slik at stallene kan planlegge for innfasing av de nye kravene. Målet kan være at alt skal være på plass innen 10 år.

Når vi ser på sertifiseringsordningen som en helhet gir den et inntrykk av å omfatte primært de som driver ryttersport, oppstalling og rideundervisning.

HMS er et stort tema og det burde med fordel utarbeides en mal den enkelte stall kan lage et HSM system ut fra. Maler og utkast til skjemaer og rutiner kan være en fordel. Men det er også viktig at den enkelte stall bruker tid på å lage en HSM perm slik at de blir mer kjent med innholdet.

Kapittel 1 Hvorfor sertifisering

Vi synes hensikten med sertifiseringsordningen kommer dårlig frem. Hestesentrene ser ikke alle like tydelig hvorfor de skal bli sertifisert. Ordningen må i større grad selges til hestesentrene. *Hvorfor skal jeg bruke tid og penger på å bli sertifisert? Hva har jeg igjen for å bli sertifisert?*

Kapittel 1.4 Hestesenter.

I sertifiseringsordningen defineres hestesenter som foretak som tilbyr tjenester innenfor området hestehold, trening og opplæring. I forskrift om velferd for hest kapittel VI skiller hestesenter fra hestepensjonat, treningsstall og omsetning av hest.

Kanskje definisjonen av hestesenter også burde være lik det den er i forskriften om velferd for hest?

Hesteeiere som driver terapiridning eller Inn på tunet aktivitet med hest har kanskje ikke så mange hester at de oppfatter seg som et hestesenter, selv om de oppfyller alle krav mht rutiner, kompetanse, utstyr m.m. som denne sertifiseringsordningen tilsier.

Vil ordningen si noe om omfang av hestehold eller aktivitet for å inkludere de som har få hester, men allikevel driver innenfor avgiftsområdet (se 2.2). Eller kan man måle dette på andre måter, f.eks omsetning?

Kapittel 2 Sertifisering av hestesentre

2.2 Søknad om sertifisering

Det står at det skal være et organisasjonsnummer knyttet til søknaden og det er bra. Men for å forhindre at "svært små" sentere søker bør det også presiseres at søkeren opererer i avgiftsområdet og dermed er MVA registrert. Dette for å bidra til at små aktører kan prise sine tjenester/produkter ekskl. mva. Samtidig elimineres muligheten for svart omsetning av eksempelvis kraftfôr, hovslager og til dels veterinær med mer. Det bør samtidig innarbeides en standard for hva som er i avgiftsområdet og hva som ikke er det.

Det bør også foreligge en avtale om ferdsel med hest på annen manns grunn der det er naturlig å forvente.

Informert tydeligere hva kr 3500 skal brukes til. Flere vi har snakket med tror de får pengene igjen om de får avslag på søknaden.

Kapittel 3 Presentasjon av virksomheten

3.1 Hvordan presentere

I 2011 burde det ikke være krav om presentasjon av virksomheten på papir. Oppfattet det slik at det var som en brosjyre. Web burde være et krav da forbruker vanligvis orienterer seg på nett før de tar kontakt med bedriften.

Web er billigere og enklere å bruke ved endringer på f.eks kontaktinformasjon, tjenester eller priser.

I tillegg til kulepunktene bør presentasjonen inneholde hva slags tjenester og produkter bedriften har å tilby samt prisinformasjon Jfr markedsføringsloven

3.4 Ressurser

Det burde foreligge avtale om ferdsel på annen manns grunn der det er relevant.

3.5 Personellets kompetanse

Det bør også fremkomme hvilke krav til kompetanse den enkelte bedrift har til den ansatte for å utføre de ulike oppgavene. Er for eksempel ridelærer virkelig utdannet ridelærer?

Kompetanse er som kjent hovedpilaren i dyrevelferdsloven, og burde tillegges mer oppmerksomhet generelt.

3.6 Markedsføring

Markedsføringsloven er ikke retningsgivende, men retningslinjer som ev følger markedsføringsloven kan være det. Lover og forskrifter skal generelt følges. Viktig å merke seg at det er to forskrifter som følger med markedsføringsloven som også er relevante; Forskrift om prisopplysning for tjenester og Forskrift om prisopplysning for varer.

Vi har ikke tilgang til *hestebransjens verdigrunnlag* og det er derfor vanskelig å kommentere i forhold til denne.

6 Undervisning

6.1 Undervisningsopplegg

De bør også oppgi hvor mange elever det er pr time og pr instruktør. Det burde være et maks antall pr instruktør eller guide, avhengig av type kurs eller aktivitet.

6.2 Instruktørens kompetanse

Fint med en oversikt over kompetanse hos ansatte. Men det burde kanskje være kompetansekrav til ulike typer jobber/aktivitet.

Husk dyrevelferdsloven:

§ 6. Kompetanse og ansvar

Dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell. Andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.

Foresatt skal ikke la barn under 16 år ha et selvstendig ansvar for dyr.

Dyreholder skal ikke overlate dyr til personer som det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyret forsvarlig.

6.3 Instruktørens fremferd

Dette burde formuleres mer konkret eller på en måte som gjør det lettere å forstå.

7. Hester og hestehold

Hestevelferd burde vektlegges betydelig mer. Det er så og si ikke vektlagt annet enn henvisning til forskrift om velferd for hest.

Det bør tas med at hester er sosiale dyr og skal oppstalles inne, i paddock eller være på beite sammen med andre hester så langt hestens atferd tillater det. Hester skal ha mulighet til å knytte sosiale bånd ved bl.a. å ha fysisk kontakt med hverandre. Skal de slippes ut bør de slippes sammen i en eller flere grupper, men en må også ta hensyn til den enkeltes hests atferd.

Nye hester bør gradvis introduseres for gruppen for å forhindre konflikter mellom hestene.

En bør vektlegge miljøberikelse for hestene slik at en kan forebygge utvikling av stereotypier og ivareta god dyrevelferd. Ser en det minste tegn til stereotypier bør en sette inn atferdsmodifiserende tiltak. Men en skal ikke sette inn tiltak som forhindrer hesten i å vise stereotypien.

Hester bør få tilgang på grovfor på en slik måte at de har en lang spisetid, dette gjelder både inne på stallen og ute i luftegård.

Trening av hest bør skje på en måte som ikke utsetter hesten for smerte, frykt og ubehag. Belønningsbaserte teknikker bør brukes. Bruk av utstyr som bitt, sporer og pisk bør brukes som signaler til hest og ikke som trussel eller for å påføre frykt og smerter.

Det bør stilles krav til kompetanse for den som jobber med hestene. Kompetanse er hovedpunktet i dyrevelferdsloven og bør generelt komme tydeligere frem i sertifiseringsordningen.

I en undersøkelse i Sverige av Linda Keeling kom det frem at 2/3 av hesteeierne mente de hadde bedre kompetanse på hest enn gjennomsnittet. Det har også vist seg i en annen undersøkelse at lang fartstid med hest ikke nødvendigvis vil si det samme som å ha kunnskap/kompetanse på hest. Og at kunnskap/kompetanse på hest atferd var veldig viktig for å forebygge ulykker.

Et av kulepunktene: *"Hestene skal være trent til de oppgavene de er ment å kunne utføre"*. Her er det viktig at vi skiller mellom lærte ferdigheter og mestring av ulike miljø/situasjoner. Derfor burde det være mer konkret.

"Hester som bare brukes et par ganger for uken må få mosjon de dagene de ikke er i bruk". Menes mosjon her med at de er i luftegård, eller mener man tur, trening eller i skrittemaskin. Viktig at man er mer konkret.

7.2 Hovrøkt og skoing

Om det er krav til at man har utstyr for stell av høvene burde det samtidig være krav til at den som bruker utstyret har den rette kompetansen. Burde heller snu på det og kreve

kompetanse fremfor utstyr. Enhver stalleier bør ha en viss grad av kunnskap om hestens høver slik at vedkommende kan ta av en sko eller gjøre andre nødvendige akutte ting i påvente av hovslager eller veterinær.

8. Oppstalling av hester

Kravet om oppstalling av en hest i hver hesteplass er uhensiktsmessig om en har løsdrift eller hester på utegang.

Det bør være krav til at hestesenteret ikke benytter seg av spiltau til oppstalling slik de har med forskrift vedtatt i Sverige.

"Vinduer skal være beskyttet med solid gitter". I utlandet har det blitt mer og mer vanlig å bruke herdet glass. Det har vist seg å medføre færre skader enn ved bruk av gitter. Det vil derfor være mer riktig å si at det skal være gitter eller herdet glass.

Ventilasjonsanlegg skal være installert også i hht retningslinjene til forskrift om velferd for hest. Det er også viktig at de ansatte kjenner til hvordan ventilasjonsanlegg virker og hvordan de skal bruke det. Alt for mange ventilasjonsanlegg blir i perioder slått av eller brukes feil.

Det er også viktig å sette inn tiltak for å få god akustikk og redusere ev støy – se retningslinjene til forskriften om velferd for hest.

Kapittel 8.3 oppstalling av andre hester

Viktig at oppstallør også godkjenner avtale om ferdsel på annen manns grunn, og viser god skikk og bruk.

10 oppbevaring av for, strø og halm

"Grovfor skal oppbevares tørt og utilgjengelig for hester og publikum og hevet fra gulvet ved hjelp av paller eller liknende" Dette gjelder vel kun den ballen man har åpnet? I så fall burde det presiseres.

"Strø og halm skal oppbevares på tilsvarende måte" Dette virker uhensiktsmessig. Flis kommer gjerne som et lastebillass som blir lesset av i et rom eller liknende. Å oppbevare flis i løs vekt på paller er lite hensiktsmessig.

Hvis teksten i dette kapittelet var ment annerledes enn vi tolket er det fint med konkretisering slik at det ikke så lett blir misforstått.

13. Møkk

Dette burde kalles hestegjødsel eller hestemøkk.

Hestegjødsel bør plasseres på et sted og på en slik måte av det ikke kan medføre forurensning til vassdrag. Hestegjødsel bør derfor oppbevares på fast dekke for å hindre avrenning og det bør være tildekt når det regner. Dette er noe det ofte rådes til selv om det ikke er krav i forskrift.